

Sedimenti

Šoštarić, Klara

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:331482>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-21**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti
Odsjek za Animirani film i nove medije, modul Novi mediji

Sedimenti

Završni rad na preddiplomskom studiju Animiranog filma i novih medija

Studentica: Klara Šoštarić
Mentor: Aleksandar Battista Ilić
Akademska godina 2023/24.

Sedimenti

*The machinic phylum is materiality, natural or artificial, and both simultaneously;
it is matter in movement, in flux, in variation,
matter as a conveyor of singularities
and traits of expression.*

— *A Thousand Plateaus*, 1980, trans. B. Massumi, 1987, p. 409

Ponekad se osjećam kao da su ovi radovi nastali sami od sebe, dok sam im ja služila kao ruke koje materijal usmjeruju na svoj put tranzicije, a ja unutar tog procesa imam tek minimalnu kontrolu i očekivanja. Njihovom rezultat unisam sudila koliko bi sudila sebi u procesu promjene. Ne volim previše intervenirati u krajnji rezultat, a sama forma proizlazi sama iz sebe. Nađene materijale slušam, navodim, dajem im poticaj u prostoru njihovog zaborava gdje bivaju odbačeni, trošni i zamjenjivi. I tu nije do želje da odmah saznam krajnji rezultat, inspiraciju dobivam od toga da postoji neopisiv i neizreciv broj mogućnosti životne i materijalne transformacije unutar nekog materijala.

U ovom radu vodila sam se idejom propadanja materijala, ali i ponovnim sjedinjenjem tih razlomljenih čestica. Interesirao me proces sedimentacije tj. taloženja. Taložnja prašine, prljavštine, uspomena, iskustva, materijal je poslužio sam sebi kao vezivno tkivo nad svim tim zapisima prošlosti. Manipulacijom materije kroz svakodnevne odbačene materijale, u slučaju ovog rada stakla i metala isprobavala sam mogućnosti ponovnog oživljavanja onoga što je odbačeno i zaboravljeno.

Kroz ovaj rad povukla pokušavala sam se opustiti i cijeliti ne mogućnost potpune kontrole procesa stvaranja, stavljala sam sebe u pasivnu ulogu, moja služba je bila prema materijalu, a ne obratno. Naglasak je bio na davanju tek toliko poticaja materijalu da ponovno doživi promjenu u novu formu. Doživljavanje materijala kao nešto živo, više od samo objekta/predmeta. U meni postoji određeni sentiment prema odbačenim i zaboravljenim materijalima, a kroz ovaj rad željela sam ponovno “probudi” ono što je već zamrznuto, tj staklo.

Staklo koje najčešće susrećemo u krutoj, uglancanoj jednomjernoj formi željela sam potaknuti na izmicanje iz njegove primarne upotrebe i tradicionalne forme koju svakodnevno srećemo u obliku prozora, prozora kao nešto kroz što gledamo, a ne gledamo u prozor već kroz njega. Ovdje se fokus preusmjerio na promatranje materijala, a ne njegove funkcije. Za rad je iskorišten otpadni materijal pronađen u okolici grada i na odlagalištima. Najviše komada pronađeno je na smetlištu iza faksa, krupni otpad ili komadići stakla i metala nađenih u šetnji do radione.

Istraživala sam proces raspada i ponovne prenamjene materijala. Ovim radom bavim se preispitivanjem trajanja, trajnosti, trošnosti, ali i mogućnošću izmjene i zaobilaska istih pojmova kroz određene intenzivne tranzicije. Povlačim paralelu ljudske prirode, kao materije s dušom koja se sastoji od niza

nataloženi informacija, zapisa vremena i sjećanja, tako i materijali oko nas proživljavaju neki životni vijek. Staklo me privuklo zbog svoje potpune mogućnosti da zaboravi svoje “prijašnje stanje”, formu koju je prvobitno zauzelo, te s lakoćom odbaci prošlost i transformira se u novi oblik. Ovim radom reflektiram se na suvremeni pogled na trajanje predmeta, bilo to odjeća, hrana, namještaj ili ljudski odnosi. Stvari oko nas postaju sve lakše zamjenjive novijim sjajnijim stvarima, toliko da mnoge stvari ni ne dožive svoj krajnji vijek a već bivaju odbačene.

So attempts to define trash lead back to a fundamental link to systems of value which are time and place specific. There is no material which is intrinsically trash, Indeedn, it is a social and culturally construced concept - the word, like its physical manifestation, is in a continually shifting stage of conceptual, symbolic and material flux...

— Gilliam Whiteley, *Junk: Art and the Politics of Trash*, 2011.

Ti istrunuli, usitnjeni, nagrizeni materijali dokaz su života i službe. Službe životu, to jest nama ljudima i svojoj okolini. Oni su nekoć imali sjaj koji korištenjem odlazi, a naša je priroda lako zaboravna te bez mnogo razmišljanja prihvaća novo na uštrb staroga.

To tržište mahnitom brzinom diktira i izmjenjuje vrijednosti različitih materijala, ovisno o trendovima i potražnji, ali i inovacija. Toliko brzom rotacijom mnoge stvari bivaju odbačene te doživljavaju tranziciju iz predmeta u materijal. Stolac koji je nekoć služio za sjedenje, sada postaje nekolicina daske, komad spužve sa sjedišta, 40 centimetara dekorativnog tekstila i par zahrđalih čavli. Ti materijali postaju objekti urbane arheologije. Toliko kratkim pokretom poput izbacivanja starog stolca ispred kuće mi smo mu izmijenili primarnu svrhu, njegov identitet, njegov daljnji tok života.

Materials: matter considered in respect of its occurrence in processes of flow and transformation

Objects: completed forms that stand over and against the perceiver and block further movement

Things: gatherings of materials in movement, as distinct from objects

— *Toward an Ecology of Materials*, Tim Ingold, 2012.

Promišljanjem o razlici materijala i objekta odlučila sam napraviti 2 vrste skulpturalnih forme koje preispituju našu percepciju tih pojmova. Rad je izložen na dvije police, tj. na podestu s ogledalom i stoliću. U prostoru su izložene dvije grupe objekata od stakla, na nižem bijelom stoliću postavljene su staklene ploče, asocirajući na predmete, kao što bi izložili knjigu, dekoraciju, lampu na stol u nekom prostoru. Dok je drugi dio rada izložen na ogledalu, hladno, medicinski i distancirano. Prvi dio rada, staklene ploče, napravljene su naslagivanjem staklenih ploča te pečenjem. Staklo se počelo stapati, dobivajući prostornost, dimenziju i masivnost. Ovi predmeti su izloženi, izloženi na način da ih sagledavamo s ugodne distance, promotrimo kompoziciju, prihvatimo formu koja je ponuđena i stavljena pred nas te iz tog iskustva iščitamo neku informaciju. Materijalni tj. drugi dio rada nalik nakupini rastopljenog

materijala zaustavljenog u trenutku tranzicije. Rad je napravljen tehnikom slumping, tehnika kojom se polažu komadi stakla iznad nekog predmeta ili forme te se prilikom taljenja u kojem staklo počinje mijenjati svoje stanje iz krutog u tekuće te preuzima oblik predmeta koji je položen ispod njega. U ovom djelu procesa isprobavala sam mogućnosti razvlačenja čestica materijala, davajući mu prirodnu organsku formu koju je nemoguće kontrolirati tijekom procesa.

Drugi dio rada predstavljen je kao materijal, komad stakla čiji su atomi rastegnuti i rasipani po prostoru, kao da ga analiziramo pod povećalom. Ono nas tjera na kruženje oko te mase, zbog svoje neodređenosti oblika i lepršavosti forme, svjetla i zraka koj prolazi kroz rad, želja mi je bila omogućiti promatraču da ga sagleda kao atom uhvaćen u svojoj kretnji i evoluciji.

Production, then, is a process of correspondence: not the imposition of preconceived form on raw material substance, but the drawing out or bringing forth of potentials immanent in a world of becoming
— Ingold 2011a, p. 6

Želja mi je bila preispitati način na koji percipiramo produkciju tj. čin stvaranja; bilo to umjetničkog djela ili svakodnevnog uporabnog predmeta. Kroz ovaj rad eksperimentirala sam sa svojom ovlasti unutar kreacije djela. Ingold smatra da forma i materija su dva elementa koji se međusobno isprepliću i nadopunjuju, materijale bi trebali oslušivati. Ideja leži u nenametanju sile, promatranju međusobnih odnosa različitih materijala i sila kojima ih izložimo, dopuštajući organsko stvaranje nečeg novog. Umjesto da sirovine percipiramo kao inertne, u tom trenu beskorisne stvari, mi bismo u njima trebali vidjeti potencijal, koji je itekako živ. Kroz takvo stvaranje kreira se dijalog u kojem se i umjetnik i materijal zajedno razvijaju kroz taj proces. Takav način percipiranja materijala postavlja nas u ulogu stvaratelja, a ne gospodara nad materijom. Jer i mi ljudi sudjelujemo u neprekidnom procesu izmjene, ne kao vladar prirode nego kao njen suputnik.

For the alchemist, by contrast, a material is known not by what it is but by what it does, specifically when mixed with other materials, treated in particular ways, or placed in particular situations
- Conneller 2011, p. 19

Glavni pokazatelj duše određenog materijala nije njegova finalna forma tj. proizvod već način obrade, način na koji privlači ili odbija druge materijale, kako se savija i vitoperi pod uporabom određenih sila, kako mijenja svoja agregatna stanja. Koliko god čvrsto zakucao čavao na drvo, s vremenom dolazi do otpora ta dva materijala, drvo trune, čavao hrđa, jesu li drvo i čavao skladni suradnici ili je čavao agresor nad drvetom? Isto tako je i s ljudima. Neki odnosi su krhki poput stakla omeđenog tankim limenim profilima, a neki su poput betona stvorili skoro neraskidiv odnos, neki se opiru ozljedama i struganjima, a neki poput papira i s najnježnijim dodiranjem pucaju. Čar materijala je u njegovim procesima promjene i interakcije s okolinom. Ovdje su u pitanju odnosi između stvari, taj stav možemo provući i kroz promatranje međuljudskih odnosa. Stvari dolaze do definicije kroz različite interakcije i uvijete kojima su izloženi, a ne kroz izolirane karakteristike.

To follow the flow of matter is to itinerate, to ambulate. It is intuition in action.
— *A Thousand Plateaus*, 1980, trans. B. Massumi, 1987, p. 409

